

व्यस्यन्विष्टा अनिरा अमीवा निषीदन्नोऽग्रं दुर्मतिं जह्मि ॥ ४७ ॥

अग्निदेवत्यं यजुः प्राज्ञापत्या गायत्री । ऋतसत्यशब्दाभ्यामादित्याग्नी विवक्षितौ ऋतमादित्यः सत्यमग्निः तादृगुभयद्वयमग्निमध्याह्नरामीति शेषः ऋतं सत्यमिति पुनर्वचनमादरार्थम् ॥ का० [१६. ३. १३.] अनद्धापुरुषमीक्षते पूर्ववदग्निं पुरीष्यमिति । देवपितृकार्यविमुखोऽनद्धापुरुषस्तमध्वर्युरीक्षते अग्निषु ज्वलत्स्वाहवनीयान्ते स्थित इति पूर्ववत्पदेन लभ्यत इति सूत्रार्थः ॥ अग्नेयं यजुः सामगायत्री । पशव्यमग्निमङ्गिरसो मुनय-इव भरामः हारामः ॥ का० [१६. ३. १४.] उत्तरत आहवनीयस्योद्धतावोक्षिते सिकतोपकीर्णं परिवृते प्राग्द्वारे पिण्डं निदधात्योषधय इति । उखासम्भरणार्थमुद्धृतस्याहवनीयस्योत्तरे पूर्वमेव कृते परिवृते आह्लादितप्रदेशे ओषधय इति मन्त्राभ्यां पिण्डं स्थापयति कीदृशे परिवृते उद्धते कृतोष्णे खने अवोक्षिते सिक्ते प्राग्दिशि द्वारं यस्य तादृशे सिकताव्याप्ति एतादृशे इति सूत्रार्थः ॥ त्रिष्टुबनुष्टुभावोषधिदेवत्ये व्यस्यन्नित्यर्थर्चोऽग्निदेवतः । हे ओषधयः यूयमेतमग्निं प्रति मोदधमभ्युत्थानादिभिः प्रतिहर्षयत । कीदृशमग्निं शिवं शान्तम् । अत्रास्मिन्प्रदेशे स्थिताः युष्माः युष्मानभिमुखीकृत्य आयत्तमागहन्तम् । एवमर्थर्चनौषधीरुक्तायाग्निमाह हे अग्ने त्वमत्र निषीदन्निविशमानः सन्नोऽस्माकं दुर्मतिं दुर्बुद्धिं नास्ति दत्तं नास्ति कुतमित्येवमादिकामपजह्मि अपनय किं कुर्वन् विश्वाः सर्वा अनिरा ईतीः अमीवा व्याधींश्च व्यस्यन्निरस्यन् नास्ति इरा अन्नं याभिस्ता अनिराः इरेत्यन्ननाम [निघ० २. ७.] अतिवृद्धाद्याः ॥ ४७ ॥

ओषधयः प्रतिगृणीत पुष्पवतीः सुपिप्पलाः ।

अयं वो गर्भं ऋत्वियः प्रब्र७ सधस्थमासदत् ॥ ४८ ॥

हे ओषधयः एतमग्निं प्रतिगृणीत गृहीत स्वीकुरुत । यूयं कीदृश्यः पुष्पवतीः वा हृन्दसीति [पा० ६. १. १०६.] पूर्वसवर्णदीर्घः पुष्पवत्यः प्रशस्तपुष्पोपेताः । सुपिप्पलाः शोभनं पिप्पलं फलं यासां ताः । किं च ऋत्वियः ऋतव्यः ऋतुः प्राप्नोऽस्य हृन्दसि घस् इति [पा० ५. १. १०६.] कालप्राप्तौ घस्प्रत्ययः ऋतुकालीनः